

אורין מוריס

חרא קטן

חשבתי לקרוא לספרי החדש "חרא קטן". כמה טעמים עמדו לנגד עיניי בבחירת שם זה. ראשית, דרשתי במושג חורבן; רצייתי לכתוב מין רומן פוסט-אפוקליפטי כזה, וחיפשתי שם יאה. די במהרה הבינותי כי מן הראוי להשתמש במונח העברי/יהודי "חורבן" ולא בזה הנוצרי/יווני של ה"אפוקליפסה".

מכאן, חשבתי עוד כי חורבן יהיה גדול על ספר קטן כשלי, ויש להנמיך את התואר, ולהעבירו בעד המנסרה של הבלתי-דרמטי, כי אנו בעידן אגבי למדי ובלתי-דרמטי, אם גם פוסט-אפוקליפטי מיסודו.

בכל מקרה, שקלתי שם כגון "חרבון קטן", שהוא אמנם נמוך מאוד, אך אכן נושא את בנות ההד של החורבן הרם והמר. אבל חשתי כי ישנה וולגריות בלתי-נעימה במילה "חרבון", שאולי טובה לויזלטר ודומיו, שגם אוהבים לכתוב "זיון", אך אינה מתאימה כל כך לי ולקוראיי הטובים. על כן פסעתי מעין צעד דק ועדין הצדה, ונקטתי את הצירוף הנחמד "חרא קטן", שהוא אמנם מיובא, אך גם סביר לחלוטין מחוץ לארץ המקור.

נוסף על כל אלה, הצירוף הנחמד עורר בי זיכרון נושן: בעודי נוסע יום אחד בכבישי הארץ בואכה ירושלים מעמק האלה – יותר מנוסע, יש לומר מטפס – בדרך העקלקלה והירוקה במחציתה הראשונה, קיבלתי שיחת טלפון מאחת שכינתה אותי בדיוק כך. היא אמרה: "איזה חרא אתה. אני לא מאמינה. אתה פשוט חרא קטן. אתה שלשול". תוך כדי זה, בקור רוח ראוי לציון, המשכתי לתמרן את המכונית הכחולה והיפנית של אבי בסיבובים החדים שלפני צור הדסה.

הסיפור שלי אתה היה בערך כזה. הכרנו בשלהי כיתה ו'. בעת השיחה חצינו רק במעט את גילאי השלושים המוקדמים, אני מניח. כמה ימים לפני השיחה האמורה שכבנו בהתגלגלות משונה של נסיבות, אם כי לא בלתי-צפויה בהתחשב בנתיבים הסמויים שמנהלים את חייהם של אלה אשר אינם ששים לתוכנית מתאר סדורה, או אפילו לתוכנית מעט מודולרית. כן, הייתה לי ידידה שמאוד רצייתי לנהל אתה רומן אהבים יפה. היא רצתה פחות. בת שיחי, זאת שכינתה אותי חרא קטן ובכך נתנה שם ראוי ויפה בעיניי לספרי החדש זה, הייתה מעין מתוכנת-משדלת מטעמי אצל אותה הידידה. אני לאה מעט מלהיכנס לפרטים כולם, אבל יום אחד התקשרה אליי ואמרה לי: "שמע, נפתחה אצל זאת ידידתי הדלת". לא קפצתי ממקומי, והדבר מעט הפתיע את בת שיחי. חשבה בטח: הרי אתה מחכה שבועות רבים על פתחה, והנה נפתחה הדלת כדי חרך להזמינך, ואינך פורץ במחולות?

יכולתי כמובן לענות כי לקבצן זה, שלא כמו למספר הקפקאי, פתחים רבים שאחריהם הוא מחזר. סימולטנית. אין העידן כשהיה. אנו יכולים להימצא במקומות

רבים בשעה אחת. אנו קוואנטיים מאוד. אך את כל זה, כמוכן, לא חשפתי בפניה, מפני ניגוד האינטרסים המשווע, וגם חוסר הצורך שלה להישטף בתאוריות פורצות הדרך שלי על עידן זה ואחרים. ובכל זאת, גם רציתי להשכיב את הידידה, אם הקוראים הטובים עוד עוקבים. אז תחת זאת אמרתי, יופי, והתקשרתי לידידה. אבל זה סיפור אחר, ואין בו כדי להסביר ממש כיצד נתגלגלתי להאזין לאותה המשדלת-מתווכת מנאצת אותי בעודי עולה בכיוון צור הדסה דרך כביש המנהרות בואכה ירושלים.

היא אמרה לי שאני "חרא קטן" כי לאחר המראתה של הידידה שניסיתי לאהוב היה לי ולה איזה משהו: ערב אחד איבדתי דרכי, קצת כמו קינן הדמנטי לפני מותו המצער. ואני אומר כמו קינן כי האזור היה דומה, אחד העם ורחובותיו החותכים מצפון לשינקין, ומצאתי עצמי עומד מחוץ לדירתה. נקשתי, והוכנסתי לביתה, עם הבעה של תימהון מהולה גם ברוך ושעשוע. היא סיפרה לי שלא הולך לה עם גברים. שהיא מנסה הכול. כבר כמה זמן שהיא מנסה הכול. הסתכלתי בפניה וחשבתי עד כמה באמת נעשתה בלתי-אטרקטיבית. כשהייתה ילדה הייתה תכולת עיניים ומופקרת לרוחות החשק והששון. הייתה גם חולמנית וגם חומדת. גם בלונדינית וגם פיזיה.

סיפר לי פעם חבר שלי מתקופת זוהרה, שבה אני מדבר עתה, על בגידתה בו בהיותו בן זוגה הראשון. הוא אמר לי: "אתה יודע, הרגשתי כאילו ירו בי כדור. אבל כאילו הכדור הזה פוגע בי בכל הגוף ולא בנקודה אחת. וכאילו הוא כואב בלי די. אבל הנה, אני לא מת". כך אמר אז, פחות או יותר. והנה היא עכשיו התכערה עד מאוד. פניה שהפיצו מין תום חסר עכבות החמיצו פתאום ולבשו איזה גוון צפוד ומר. היא לא נראתה במיטבה, בקיצור.

חשבתי, אולי יש בי כדי לעזור. אולי פשוט אשכב איתה. הרי הייתי אובד למדי וצמא להתנסויות. רגעים ספורים אחר כך, והנה אני גוחן עליה. שנינו עירומים, היא אינה כה רעה, אך יש גם איזה טעם לא טוב שעולה מגופה. ואני חודר אליה ומרגיש כאילו אני נכנס לתוך פצע. לא לגביעו של הפרח, כי אם לאזור קרבות מדמם. ואני בלי קונדום, גומר אלוהים יודע היכן, ממחר למקלחת. ועף. ואז חזרה החברה האמורה מחו"ל, ואני שוב התעניינתי אצל זאת החמוצה מה אתה, והיא אמרה לי שאני חרא קטן, וכיוצא בזה. ואני לא ידעתי אם לצחוק או לבכות, כמו שהולך הסלסול. אבל הרווחתי שם טוב לספרי החדש, שאינו יודע תמיד אנה הוא הולך ומאין בא. וכך גם אני.

יש עוד מדרשים לרוב. אני נזכר עכשיו בבדיחות בזוקה שהיו כרוכות סביב לוחות המסטיק הקשיח והוורוד, ומפעם לפעם הייתה חוזרת אותה הבדיחה. וזה הקירח נכנס למסעדה; "מלצר", הוא אומר, "אפשר להזמין בבקשה קערת מרק". אם אינני טועה, מגיש לו את הקערה זה עם הזקן הלבן, שנראה קצת כמו פיראט (אני טועה, כמוכן), והלקוח מתלונן ואומר למלצר שהמנה כל כך קטנה, וגם מגעילה. המלצר (הפיראט) מצדו לא יוצא חייב, ואומר לו ללקוח כי יש להודות אם כן על המזל, כי אכן קטנה המנה. תודו שזה מצחיק. זה מצחיק כי כזאת הייתה הילדות פה בשנות השמונים.

בזוקות, הידעת, תופסת עמודים, ועוד. אך מדוע אני מספר בבדיחה זאת, משום שכשם שהמלצר עונה ללקוח, כך אני עונה לקוראיי. כן, זה חרא, חברים, אך יש להודות כי הוא קטן. ועל כן יש בו טעם טוב, ועל כן יש בו חן רב.

מבקשים אותי לכתוב עוד כמה דברים על ה"חרא הקטן", כאילו אין די במה שאמרתי, ותמונות עולות בי, שונות ומשונות: אני רואה את אתגר קרת רואה את דויד גרוסמן ועמוס עוז. ומבטו של עוז נישא הלאה מפה, הוא נישא אל ערבות רוסיה, והוא רואה את ברדיצ'בסקי חוצה את הנהר, עוזב את העיירה היהודית. והוא רואה מעבר הנהר האחר, בסביבה הכפרית הגויה, את צ'כוב הרופא עושה ביקורי בית אצל ההמון הנבער, ושותה בערבים עם קבוצת משכילים מקומית, ואני חושב, וזהו בפירוש שרשרת מזון. אבל אלה אינם יכולים לאכול אותי משום שאני חרא קטן. אני מחוסן. לא מעט נתתי דעתי בחיי על תסמונות כגון הדיכאון. מתישהו היה לי איזה פיצוח, וחשבתי על הדיכאון כהסוואה. הרי האדם המדוכא אינו ניכר בהרבה. תנועתו מצומצמת מאוד וחסרת חן. רוב הזמן הוא שוכן בתים, וגם שם אין הוא מובחן בהרבה מן הקיר. כאילו התמוסס לתוך הרקע. בעצם כמו הזיקית והלטאה הוא נבלע, דומה בין דומים. הרי מה מבקשת הלטאה בהסוואתה – כי לא תיראה – וזה גם עיקר מבוקשו של המדוכא מן החיים – כי יעזבוהו בשקט לנפשו. הוא יוצא מגדרו להדגים כי אין בו כל סיכון לסביבתו, שלא כהמון טרדנים אחרים, שאינם מוכנים להניח לבריות.

הדיכאון הוא אפוא מגעיל. אך יש בו גם חוכמה משלו. ומי ששבע התקפות דיו ירצה לעתים לפרוש אליו ולנוח בחיקו. כן גם מקרה ספר זה, אשר אני עושה בו מעשה, ובוחר לכנותו בשם הנחמד שלו, וכך מראש מייתר כל ציפייה ממנו, שיהיה אחר מכפי שהוא, במהותו. משום כך גם לא התרגשתי הרבה כשזו כינתני כך. יש לומר זאת בקול רם: היא לא טעתה בהרבה. לא במקרה הספר, ולא במקרה הסופר. ועכשיו, מבקריי היקרים, אזמין אתכם, כדרך הלקוח והמלצר במסעדה, לקרוא בספר זה, שהוא אמנם קטן, אך יש להודות שמגעיל דיו.